

Mandag den 15. januar 2024 (D)

1

43. møde

Mandag den 15. januar 2024 kl. 10.00

Dagsorden

1) HØJTIDELIGHED I ANLEDNING AF TRONSKIFTET.

Formanden (Søren Gade):
Mødet er åbnet.

Kl. 09:59

Det eneste punkt på dagsordenen er:

1) HØJTIDELIGHED I ANLEDNING AF TRONSKIFTET.

Kl. 09:59

Formanden (Søren Gade):

Det danske rige fik i går officielt et nyt statsoverhoved, da Hendes Majestæt Dronning Margrethe II underskrev sin abdikation ved Statsrådet. Hans Majestæt Kong Frederik X er nu Danmarks konge.

Det er altid en stor glæde at have kongelige gæster til at overvære møder i Folketinget – og selvfølgelig specielt i dag. Jeg vil derfor byde hjertelig velkommen til Hans Majestæt Kong Frederik, Hendes Majestæt Dronning Mary, Hans Kongelige Højhed Kronprins Christian, Hendes Majestæt Dronning Margrethe, Hans Kongelige Højhed Prins Joachim og Hendes Kongelige Højhed Prinsesse Benedikte. Også en varm velkomst til alle vore øvrige gæster her i Folketinget.

Det var, som om tiden gik i stå, da vi nytårsaften blev bekendt med, at Hendes Majestæt Dronning Margrethe ville træde tilbage som landets monark og overdrage tronen til sin ældste søn. Beskeden virkede uvirkelig. Vi så på dem, vi var sammen med. Havde vi hørt rigtigt? Det gik op for os, at vi med abdikationen var vidne til en ekstraordinær historisk begivenhed i vort lille land, Danmark. Det er mange hundrede år siden, det sidst skete her i landet. Vi, der lever og sanser i dag, vil altid kunne huske, hvor vi var nytårsaften i 2023, da vi hørte, at Hendes Majestæt Dronning Margrethe ville træde tilbage. De fleste danskere har jo ikke kendt en anden regent. Også derfor berører tronskiftet os alle dybt. Nu skal vi vænne os til en ny tidsregning.

Det var en dronning klædt i sort, som i går for 52 år siden blev udråbt fra balkonen på Christiansborg. Billeder fra dengang viser en dronning knuget af sorg, men også en dronning, der trods situationens alvor fremstod fattet og parat til at påtage sig sin ansvarsfulde livsopgave. Ved sin tiltrædelse nærrede Hendes Majestæt Dronning

Margrethe forhåbninger om, at det ville lykkes hende at yde en indsats til gavn for Danmark og det danske folk. Der, hvor jeg kommer fra, er man forsigtig med at bruge store ord. Derfor vil jeg sige på jysk, at dronningen fik opfyldt sit ønske. Og så forstår jyder – og forhåbentlig også alle jer andre – at Hendes Majestæt Dronning Margrethe har gjort det fremragende.

Dronningen har været en samlende person for alle danskere og en formel repræsentant for Danmark på officielle rejser i udlandet. Jeg havde personligt den ære at være med i Hendes Majestæt Dronning Margrethes følge ved dronningens officielle besøg i Kina i 2014. Besøget står lyslevende i min hukommelse. Programmet var spændende, men også voldsomt strabadserende. Vi andre med en nyere dåbsattest hev efter vejret, helt bogstaveligt, og havde svært ved at følge med – men ikke dronningen! På trods af anstrengelserne var Hendes Majestæt Dronning Margrethe engageret og fuld af overskud helt frem til sidste programpunkt.

Gennem sine 52 år som regent formåede dronningen flere gange at få den danske befolkning til at stoppe op og tænke efter. Dronningen har opmærksomt fulgt med i danskernes liv og interesseret sig for sit folk, men det har ikke forhindret Hendes Majestæt Dronning Margrethe i at gå i rette med os, når hun fandt behov for det. Mange vil sikkert huske, da dronningen i sin nytårstale i 1984 påtalte danskernes mangel på tolerance over for de fremmede iblandt os. Og da coronapandemien var på sit højeste, gik Hendes Majestæt Dronning Margrethe i rette med de landsmænd og landkvinder, der ikke tog forholdsregler mod at smitte andre. »Det kan man ikke være bekendt«, lød det – enkelt og meget præcist sagt.

Vi står tilbage med dyb respekt for det engagement, som dronningen har lagt i sin livsopgave. Hendes Majestæt Dronning Margrethe har opfattet sin gerning som sin skæbne. Det kan lyde tyngende, men vi har ikke oplevet dronningen kuet af det ansvar, dronningen har båret på sine skuldre. Dronningen har varetaget sine repræsentative opgaver med godt humør og stor interesse.

Hendes Majestæt Dronning Margrethe har altid haft en særlig kærlighed til Færøerne og Grønland. Det færøske og grønlandske folk lever langt fra Danmark, men de har altid været tæt på dronningens hjerte. Dronningens hengivenhed for Færøerne og Grønland var gengældt, og i mere end én forstand fik Hendes Majestæt Dronning Margrethe oftest en stormende modtagelse på rejserne til Nordatlanten.

Hendes Majestæt Dronning Margrethe blev ikke født til tronen. Ved dronningens fødsel i 1940 var det alene drengebørn, som kunne blive regent. Det blev der heldigvis lavet om på. Ved tronfølgeoven i 1953 blev der indført såkaldt betinget kvindelig arvefølge til tronen, så dronningen kunne efterfølge sin far Kong Frederik IX. Og i 2009 tog man her i Tinget det endelige skridt hen imod fuld ligestilling, så tronen nu overgår til regentens førstefødte uanset køn.

Kl. 10:04

Hendes Majestæt Dronning Margrethe var ikke alene dronning af sin tid, men i lige så høj grad dronning *til* sin tid. Dronningen moderniserede kongehuset og bragte kongehuset tættere på os danskere – ikke gennem store omvæltninger, men skridt for skridt, i respekt for historien og traditionerne i monarkiet.

Den varme, som har strømmet Hendes Majestæt Dronning Margrethe i møde de sidste dage, er udtryk for stor taknemmelighed og stor anerkendelse i hele rigsfællesskabet. Som afgående regent kan Hendes Majestæt Dronning Margrethe glæde sig over at give tronen videre til sin ældste søn på et tidspunkt, hvor kongehuset i Danmark nyder stor opbakning i hele rigsfællesskabet.

Dronningen afsluttede sin sidste nytårstale med en personlig hilsen til os alle sammen. Jeg siger ydmygt tak. Fra det dybeste lag af mit hjerte tillader jeg mig på vegne af Folketinget at ønske alt det bedste for Hendes Majestæt Dronning Margrethe.

Danskerne har haft god tid til at lære den nye konge at kende. Mange har fulgt kongen som barn, som ungt menneske, som familiefar og gennem de folkelige aktiviteter, der har begejstret og motiveret mange danskere i alle aldersgrupper. Den daværende kronprins imponerede danskerne, da kronprinsen sammen med 5 rejsefæller og 36 slædehunde drog over indlandsisen i Grønland – en tur fra Qaanaaq til Daneborg på 3.500 km i et øde og iskoldt polarområde.

Hans Majestæt Kong Frederik er godt forberedt på sin nye opgave. Kongen er uddannet i statskundskab fra Aarhus Universitet og med et ophold på Harvard University i USA efterfølgende. Oveni har kongen flere militære uddannelser, herunder en militær specialuddannelse som frømand i Søværnet. Som gammel militærmand ved jeg nok bedre end de fleste, hvad der skal til. For at blive frømand skal man være gjort af et helt særligt stof. Man bliver simpelt hen ikke frømand i Frømandskorpset, bare fordi man har blåt blod i årerne. Det kræver stor fysisk og mental styrke.

Som sin morfar er den nye konge en ligefrem person med en varm menneskelighed, der gør det let for kongen at knytte bånd til andre mennesker i hele rigsfællesskabet. Jeg har som tidligere forsvarsminister haft den glæde at besøge de danske soldater i Afghanistan sammen med den daværende kronprins. Det var meget populært blandt soldaterne at få kongeligt besøg. Respekten steg yderligere, ved at den daværende kronprins selvfølgelig overnattede og levede under samme betingelser som de soldater, Danmark havde udsendt. Her var der tale om Afghanistan. Jeg har stor tiltro til, at kong Frederik bliver en fortræffelig konge for hele rigsfællesskabet, Danmark, Færøerne og Grønland. Ved sin side har kongen en klog og afholdt hustru i Hendes Majestæt Dronning Mary.

Det danske monarki er over 1.000 år gammelt. Det danske demokrati er jo af lidt nyere dato. I dag markerer vi tronskiftet i dansk demokratis mest betydningsfulde sal – Folketingssalen. Det er udtryk for, at den folkevalgte og den nedarvede magt kan fungere lykkeligt sammen – fordi begge parter forstår og respekterer de opgaver og ansvarsområder, som de hver især varetager og repræsenterer.

Jeg vil ønske Hans Majestæt Kong Frederik X lykke og styrke til at løfte arven efter Hendes Majestæt Dronning Margrethe II.

Med disse ord giver jeg nu ordet til Danmarks statsminister.

Kl. 10:08

Statsministeren (Mette Frederiksen):

Deres Majestæter, Deres Kongelige Højheder, Folketingets formand, ærede medlemmer af Folketinget, kære gæster og alle jer, der ser med: Hendes Majestæt Dronning Margrethe har bragt monarkiet ind i samtiden og vist os, at fortid og nutid er to sider af samme sag. Nu skal næste generation være med til at lede os ind i fremtiden.

Når kongehuset står så stærkt i befolkningen, er det i høj grad Hendes Majestæts personlige fortjeneste. Vi skylder alle dronning Margrethe en stor og dybtfølt tak. Det er i mine øjne hævet over enhver tvivl, at dronning Margrethe II vil blive husket som en af de største regenter i danmarkshistorien.

Når dronningen træder tilbage, ved vi, hvem der træder frem. Det giver en fortrolighed, en tryghed og en værdighed. Vi har fulgt Hans Majestæt Kong Frederik i 55 år, og vi ved, at kongen har forudsætningerne for at løfte opgaven og ansvaret. Vi ved også, at opgaven er lige så vanskelig, som den er vigtig.

En konges rolle i et moderne demokratisk samfund er en svær balancegang i sig selv, og hertil kommer de udfordringer, vi står over for i Danmark og i verden omkring os. I snart 2 år har der været krig i Europa. Ukrainernes kamp fortsætter med samme styrke – en kamp for deres egen frihed, men også for vores andres. Vi lever i en usikker tid, i en epoke af historien, der vil definere vores fremtid. Vi har i den grad brug for, at vores konge samler Danmark.

I sin tale til Dronning Margrethe II's regeringsjubilæum sagde den daværende kronprins:

»Når tiden kommer, så vil jeg føre skibet videre med det, vi har delt, som ballast.«

Tiden kom, før vi anede det. Mange fremhæver forskellene på dronning Margrethe og kong Frederik. I dag vil jeg hæfte mig ved lighederne, for når man ser efter, har mor og søn mange vigtige ting tilfælles. Både dronning Margrethe og kong Frederik har en varm – og en gengældt – kærlighed til Færøerne og Grønland. Kong Frederik er en samlende figur ikke alene for Danmark, men for kongeriget. Ligesom dronning Margrethe er kong Frederik både ærkedansk – og en ægte kosmopolit. At tale flere sprog flydende giver et naturligt udsyn. Vores konge har allerede rejst verden rundt med ministre og erhvervsfolk, knyttet personlige bånd og åbnet døre, der ellers var lukkede. Og ikke mindst har kongen ligesom sin mor både en dyb pligtfølelse og en evne til at bære pligten med glæde.

At være regent er et ensomt hverv. Som kongen selv har sagt det: »Roret, det har man alene.« Ja, det er vilkåret. Men kongen har heldigvis haft en fremragende læremester, som endda har tilrettelagt tronskiftet så klogt, at læremesteren er her endnu. Kongen har desuden en uvurderlig støtte og inspiration i sin hustru, og Danmark har en flittig, begavet og særdeles afholdt dronning Mary.

I går på Christiansborg Slotsplads var titusindvis mødt frem for at hylde den nye konge og byde det nye kongepar velkommen. Vi kan jo i dag sige, at tronskiftet satte gang i en sand folkevandring. Busser med feststemte mennesker ankom fra hele landet, hoteller meldte om udsolgt. Jeg tror aldrig før, der har været så tæt med mennesker i det indre København, som der var i går. Det var et fantastisk smukt og håbefuldt syn – og en meget stærk manifestation af, at vi danskere bærer vores kongehus i vores hjerter.

»Forbundne, forpligtet, for Kongeriget Danmark.« Sådan blev det sagt i går. Kong Frederik nyder en meget stor og bred opbakning i befolkningen – ikke alene på festdagen, men, er jeg sikker på, også i hverdagen – fordi kongen er den, han er: et menneske med et særligt nærvær. Man er i godt selskab, man sænker skuldrene, og jeg tror, at mange føler sig set. Og jeg tror, at den evne hos kongen bunder i en nysgerrighed på andre mennesker og en interesse for, hvad det er, der rører sig i vores samfund.

Kl. 10:14

Kan man på samme tid være ideal og i øjenhøjde, eventyrlig og almindelig, kongelig og folkelig? Vores kongepar kan. Og at det er lykkedes at give de kongelige børn så almindelig en barndom, som det nu er muligt under unormale vilkår, er beundringsværdigt, og det er lykkeligt. Se bare Danmarks nye kronprins, som tog os alle sammen med storm til sin 18-årsfødselsdag. Kong Frederik og dronning Mary har vist os, at monarkiet er for alle, også for de unge, også for jer, der har det svært, og også for jer med rødder i andre lande.

Vores fantastiske kongefamilie gør det så godt, at vi kan komme til at tage monarkiet for givet. Det er det ikke. Det står og falder med de mennesker, der løfter ansvaret, og det hviler på en gensidig kontrakt mellem monarki og demokrati – en forståelse, der i øvrigt blev indgået mellem kong Christian X og statsminister Thorvald Stauning for mere end hundrede år siden.

Hvorfor benyttede Stauning ikke påskekrisen til at afsætte kongen? var der nogle der spurgte om dengang i 1920. Socialdemokratiet var et republikansk parti – dengang. (*Munterhed*). Men hvad sva-

rede Stauning? Ja, han sagde såmænd, at hvis man skiftede kongen ud med en præsident, så løb man en betydelig risiko, for præsidenten kunne jo gå hen og blive ... Venstremand. Og det er sådan set sagen i sin nøddeskal.

Kongehuset kan samle os – uden at dele os i et for eller imod. En konge eller en dronning har en helt særlig autoritet, kan gøre os stolte og indgyde håb. At være et samlingspunkt er ikke så lidt af en bedrift i vores tid, men det er kong Frederik. Hans Majestæt har ramt befolkningen i hjertekulen som en samlende figur, og det har kongen gjort sammen med dronning Mary og resten af familien. Kongeparret er et forbillede på forbilledlig vis. Det er et kongepar af folket og hos folket, ikke længere væk, end at vi kan nå hinanden. Vi genkender, hvem vi er og gerne vil være – den bedste udgave af os selv. Danmark findes som et fællesskab, og det forpligter os alle sammen.

Det er min opgave at bringe følgende budskab fra Hans Majestæt Kongen til Folketinget, som er formuleret i overensstemmelse med den historiske tradition:

»VI FREDERIK DEN TIENDE, af Guds Nåde Danmarks Konge,

skal herved meddele, at Vor kære mor, Dronning Margrethe den Anden, den 14. januar 2024 i Statsrådet har frasagt sig tronen.

Med Guds hjælp og folkets kærlighed har Dronning Margrethe den Anden gennem sin 52-årige regeringstid alene haft Danmarks bedste som sit mål og lagt alle sine kræfter i en trofast og pligttopfyldende indsats herfor. Dronningens kærlighed til hele kongeriget har været gengældt, og over alt er Dronningen blevet mødt af varme, hengivenhed og påskønnelse. Vi skylder Dronningen taknemmelighed for med al sin flid at have forfulgt sit livs mål længere end nogen anden regent før hende.

Vi har nu i overensstemmelse med Danmarks Riges Grundlov og tronfølgeoven overtaget det ansvarsfulde kald som Danmarks Konge. Det er en opgave, som Vi vil gøre Vort yderste for at løfte. Sammen med Dronning Mary vil Vi lægge alle Vore kræfter i at tjene hele det danske kongerige i den tid, Vi bliver givet. Det er Vort håb, at det må lykkes Os at yde en indsats til gavn for hele rigsfællesskabet og at vinde folkets tillid.

Vi indleder Vor ansvarsfulde gerning som Danmarks Konge i forvisning om, at Folketinget vil møde Os i det fælles arbejde for kongerigets bedste.

Givet på Christiansborg Slot, den 14. januar 2024.

Under Vor Kongelige Hånd og Segl

Sign.: Frederik R.
/Mette Frederiksen«.

Kl. 10:18

Formanden (Søren Gade):

Tak for det. Så vil jeg bede alle om at rejse sig, så vi kan udbringe et nifoldigt leve for Hans Majestæt Kong Frederik X.

Længe leve Hans Majestæt Kong Frederik X.

(Nifoldigt hurraråb fra salen).

Tak for det. Værsgo at sidde ned igen.

Når jeg har ringet mødet af om lidt, vil jeg i modsætning til sædvane bede forsamlingen om at blive siddende – undtagen selvfølgelig

præsidiemedlemmerne, fordi de har opgaver og derfor *skal* rejse sig. Resten skal blive siddende. Vi har planlagt en lille festlig overraskelse som afslutning på dagens møde.

Kl. 10:19

Meddelelser fra formanden

Formanden (Søren Gade):

Folketingets næste møde afholdes i morgen, tirsdag den 16. januar 2024, kl. 13.00.

Jeg henviser til den dagsorden, der fremgår af Folketingets hjemmeside.

Kl. 10:20

(Efter at formanden havde hævet mødet, kom DR Pigekoret ind i Folketingssalen og sang en række sange. Til sidst sang de »Kong Christian stod ved højen mast«, som forsamlingen påhørte stående). Mødet er hævet. (Kl. 10:29).